

Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Τόμ. 10, Αρ. 1Α (2019)

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
10^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΟΙΚΤΗ
& ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΑΘΗΝΑ, 22 – 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2019

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ISBN 978-618-5335-03-8

Διαμορφώνοντας από Κοινού
το Μέλλον της Εκπαίδευσης

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΑΝΟΙΚΤΗΣ & ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΟΜΟΣ 1, ΜΕΡΟΣ Α

Ο ρόλος των γραπτών εργασιών στην εξ
αποστάσεως εκπαίδευση. Η περίπτωση του
Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΙΣΜΥΡΛΗΣ

doi: [10.12681/icodl.2306](https://doi.org/10.12681/icodl.2306)

Ο ρόλος των γραπτών εργασιών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Η περίπτωση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.

The role of written assignments in distance education. The case of Hellenic Open University.

Βασίλειος Ισμουρλής
Στατιστολόγος
Ελληνική Στατιστική Αρχή,
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
vasismir@gmail.com

Abstract

Distance learning systems possess an important part in the education system worldwide and they contribute significantly in the efforts for education and training of the interested people in this process. Hellenic Open University (HOU), a university providing distance education in Greece since many years, performs a significant work in this field, having thousands of students participating in its programs. Hence, it is important to explore many aspects of this procedure, in order to suggest and realize improvements. Written assignments are considered a very important part of this effort, since they are specific instruments that contribute to the better understanding of the learning material and eventually they contribute significantly to the effective learning of the students. In this paper the benefits and many other aspects, deriving from the writing assignments processes which take place during the realization of HOU programs, are examined. A questionnaire with appropriate and relevant questions, was created and addressed to students of HOU and finally seventy five individuals completed it in an electronic way. Data was analyzed and from the concluding results, it was deduced that students recognize the benefits of the written assignments and they try to cope with their demands. They also declare that they are satisfied with their efforts during this process.

Keywords: *Distance education, written assignments, questionnaire, understanding, effective learning, HOU, Greece, students.*

Περίληψη

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση καταλαμβάνει πλέον ένα σημαντικό κομμάτι στο σύστημα εκπαίδευσης παγκοσμίως και συμβάλλει σημαντικά στην προσπάθεια για επιμόρφωση και κατάρτιση των ενδιαφερόμενων ατόμων.

Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο παρέχει εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Ελλάδα εδώ και πολλά χρόνια, επιτελεί ένα σημαντικό έργο σε αυτόν τον τομέα, έχοντας χιλιάδες εγγεγραμμένους φοιτητές στα προγράμματά του. Έτσι είναι σημαντικό να διερευνηθούν πολλές πτυχές αυτής της διαδικασίας, ώστε να προταθούν και να εφαρμοστούν βελτιώσεις. Οι γραπτές εργασίες θεωρούνται ένα πολύ σημαντικό μέρος αυτής της προσπάθειας, καθώς είναι εργαλεία τα οποία συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση της ύλης και τελικά συμβάλλουν σημαντικά στην αποτελεσματική μάθηση των εκπαιδευόμενων.

Σε αυτήν την εργασία διερευνούνται τα οφέλη καθώς και άλλες πτυχές που προκύπτουν από τις διαδικασίες εκπόνησης των ΓΕ, οι οποίες εκπονούνται κατά την πραγματοποίηση των προγραμμάτων σπουδών του ΕΑΠ.

Για να διερευνηθούν τα παραπάνω, διαμορφώθηκε ένα ερωτηματολόγιο με σχετικά ερωτήματα, το οποίο απευθύνθηκε σε φοιτητές του ΕΑΠ και τελικά εβδομήντα πέντε άτομα το συμπλήρωσαν ηλεκτρονικά. Τα δεδομένα αναλύθηκαν και από τα αποτελέσματα που προέκυψαν, διαπιστώνεται ότι οι φοιτητές αναγνωρίζουν τα εκπαιδευτικά οφέλη των γραπτών εργασιών και προσπαθούν να ανταπεξέλθουν στις δυσκολίες τους. Επίσης, θεωρούν ότι είναι ικανοποιημένοι από τις προσπάθειες που κάνουν κατά τη διάρκεια διαδικασίας εκπόνησης των γραπτών εργασιών.

Λέξεις-κλειδιά: *εξ αποστάσεως εκπαίδευση, γραπτές εργασίες, ερωτηματολόγιο, κατανόηση, αποτελεσματική μάθηση, ΕΑΠ, Ελλάδα, φοιτητές.*

Εισαγωγή

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, με τη βοήθεια και της τεχνολογικής εξέλιξης, έχει αναπτυχθεί αρκετά τα τελευταία χρόνια και πλέον οι φοιτητές και φοιτητές, που συμμετέχουν σε μία ανάλογη διαδικασία παγκοσμίως, είναι εκατομμύρια και συνεχώς αυξάνονται.

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση διαφέρει αρκετά από τη συμβατική εκπαίδευση. Εκπαιδευτής και εκπαιδευόμενος δε βρίσκονται στο ίδιο μέρος και η επικοινωνία είναι δυνατή μόνο με ηλεκτρονικό τρόπο (εξάριεση αποτελούν οι ομαδικές συμβουλευτικές συναντήσεις (ΟΣΣ) στο ΕΑΠ, όπου οι φοιτητές συναντιούνται με το καθηγητή, αλλά αυτές οι συναθροίσεις έχουν κυρίως συμβουλευτικό χαρακτήρα). Συνεπώς, ο εκπαιδευόμενος πρέπει να προσπαθήσει να ρυθμίσει μόνος του τον τρόπο με τον οποίο θα μελετήσει την ύλη του μαθήματος και τελικά το τι θα μάθει. Έτσι ο εκπαιδευόμενος αποπειράται, επιστρατεύοντας γνωστικές, μεταγνωστικές,

συναισθηματικές, κοινωνικές διεργασίες και στρατηγικές να αυτορρυθμίσει τη διαδικασία μάθησής του. Η διαδικασία της μεταγνώσης εστιάζει στη συνείδηση που διαθέτει το άτομο για τις γνωστικές του λειτουργίες και τις ενέργειες που κάνει για την παρακολούθηση και κριτική επεξεργασία των γνωστικών στρατηγικών που εφαρμόζει κατά τη μαθησιακή του πορεία (Garrison, 2003; Anderson, 2007).

Ένα σημαντικό κομμάτι αυτής της διαδικασίας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι (αρκετές φορές) και οι ΓΕ. Αυτό ισχύει γιατί οι ΓΕ είναι ένας τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών, οι οποίοι για να επιτύχουν καλύτερα αποτελέσματα, πρέπει να διαβάσουν και να κατανοήσουν την αντίστοιχη ύλη, κάτι που είναι απαραίτητο για τη διαδικασία.

Πιο συγκεκριμένα στο ΕΑΠ, οι ΓΕ θεωρούνται και είναι πλέον ένα αναπόσπαστο κομμάτι των προγραμμάτων σπουδών (ΠΣ) που προσφέρονται, καθώς έχει αναφερθεί ότι συμβάλλουν στην αποτίμηση της ποιότητας του εκπαιδευτικού υλικού και της εκπαιδευτικής διαδικασίας που ακολουθείται (Νικολάκη, Κουτσούμπα, Λυκεσάς, 2013). Εκτός της παραπάνω διαπίστωσης, να τονιστεί ότι είναι υποχρεωτικές για την επιτυχή αποπεράτωση των θεματικών ενοτήτων και βέβαια είναι πολύ σημαντική η συμβολή που έχουν και στη διαμόρφωση του τελικού βαθμού, καθώς το ποσοστό αυτής της συμβολής φτάνει και στο 40%.

Σε αυτήν την εργασία θα διερευνηθεί η σημασία των ΓΕ, αλλά από την πλευρά των φοιτητών, καθώς αυτοί θα ερωτηθούν για συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που διακρίνονται κατά τη διαδικασία εκπόνησης των ΓΕ και το πώς αυτοί ανταπεξέρχονται σε αυτή τη διαδικασία. Έχουν προηγηθεί ορισμένες εργασίες, αλλά και αυτές απευθύνονταν σε συγκεκριμένα προγράμματα σπουδών και γενικά το συγκεκριμένο θέμα, είναι πολυδιάστατο και χρήζει περαιτέρω διερεύνησης. Έτσι χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο απευθύνθηκε σε φοιτητές του ΕΑΠ, και τελικά απαντήθηκε από εβδομήντα πέντε άτομα που παρακολουθούσαν συγκεκριμένα ΠΣ. Βασικός σκοπός είναι να αναδειχθούν οι αντιλήψεις των φοιτητών για τις ΓΕ, τις οποίες εκπονούν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Σπουδαιότητα των ΓΕ στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση- Αυτονομία και αυτορρύθμιση φοιτητών

Όπως αναφέρθηκε η εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρουσιάζει ιδιαίτερη άνθηση τα τελευταία χρόνια και χρησιμοποιείται ως εργαλείο μάθησης σε πολλούς τομείς. Για παράδειγμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί από μια εταιρεία για την επιμόρφωση των στελεχών της, διάφοροι δημόσιοι φορείς μπορούν να επιμορφώσουν τους υπαλλήλους τους, αλλά ακόμη και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, παρέχονται πολλά προπτυχιακά, αλλά και μεταπτυχιακά προγράμματα με αυτόν τον τρόπο. Πλέον υπάρχουν πολλοί φορείς που παρέχουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση για σεμινάρια, προγράμματα, επιμόρφωση και εκπαίδευση και μάλιστα αρκετοί φορείς και αρκετά προγράμματα από αυτά παρέχονται δωρεάν. Για παράδειγμα αναφέρονται τα

ελληνικά sites Mathesis, Coursity, Opencourses, αλλά και τα ξενόγλωσσα: Udemy, Edx, Coursera, Futurelearn, TED.

Η ιδιαιτερότητα που παρατηρείται στην ε' αποστάσεως εκπαίδευση, είναι ότι ο φοιτητής έχει την αυτονομία και ανεξαρτησία να επιλέξει ο ίδιος τους τρόπους με τους οποίους θα οργανώσει τη διαδικασία μάθησής του. Η αυτορρύθμιση είναι η διαδικασία με την οποία ο σπουδάζων σε σύστημα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, προσπαθεί να ρυθμίσει τη διαδικασία μάθησής του, χωρίς να έχει εξωτερική παρέμβαση και επιστρατεύοντας γνωστικές, μεταγνωστικές, συναισθηματικές, κοινωνικές διεργασίες και στρατηγικές για την επίτευξη του στόχου του (Pintrich, 2000; Zimmermann & Schunk, 2001). Έτσι ο ίδιος αναγνωρίζει και αξιολογεί τις μαθησιακές του ανάγκες, διαμορφώνει μαθησιακούς σκοπούς και στόχους, επιλέγει το περιεχόμενο μάθησης, τις μεθόδους και δραστηριότητες, σχεδιάζει τον τρόπο προσέγγισης κάθε μαθησιακού έργου και τέλος επίσης ο ίδιος οργανώνει, ελέγχει, παρακολουθεί και αξιολογεί τη μάθησή του (Garrison, 1997; Peters, 2001).

Ένα από τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας μάθησης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, είναι οι ΓΕ. Είναι γραπτά κείμενα, τα οποία οι εκπαιδευόμενοι υποβάλλουν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες, απαντώντας σε ερωτήσεις που αφορούν συγκεκριμένο κομμάτι της ύλης, της θεματικής ενότητας που παρακολουθούν. Αυτές εξετάζονται και βαθμολογούνται από τον αρμόδιο καθηγητή σύμβουλο και ο εκπαιδευόμενος ενημερώνεται για το βαθμό του και συνήθως ο καθηγητής υποβάλλει και ορισμένα σχόλια, σχετικά με τον τρόπο που ο εκπαιδευόμενος απάντησε στα ερωτήματα. Για να εκπονηθούν οι ΓΕ είναι απαραίτητη η ενεργοποίηση των μεταγνωστικών διαδικασιών των μαθητευόμενων. Θεωρείται ότι οι ΓΕ δεν είναι απλά ένα αποτελεσματικό εργαλείο μάθησης, που καλλιεργεί την κριτική σκέψη και αναπτύσσει την ικανότητα παραγωγής γραπτού λόγου, αλλά μπορεί επίσης να συμβάλλει σε άλλα επίπεδα γνώσης, τα οποία καλλιεργούν την αυτόνομη μάθηση, και βοηθούν στη διαδικασία αυτορρύθμισης της μάθησης (Σπατιώτη, 2017). Η εκπόνηση των ΓΕ επιβεβαιώνει την κατανόηση των θεωρητικών συσχετισμών των γνωστικών αντικειμένων με βάση την προσωπική γνώση και τις εμπειρίες των φοιτητών, την αναδιάρθρωση γνώσης και την κτήση της (Νικολάκη, Κουτσούμπα, Λυκεσάς, 2013)

ΕΑΠ και διαδικασίες παροχής τριτοβάθμιας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ενηλίκων

Θα αναφερθούν συνοπτικά ορισμένα χαρακτηριστικά του ΕΑΠ και των ΠΣ που αυτό παρέχει, τα οποία αντλήθηκαν κυρίως από την ιστοσελίδα του ΕΑΠ (ΕΑΠ, 2018). Το ΕΑΠ είναι ένα ίδρυμα που παρέχει τυπική τριτοβάθμια εξ αποστάσεως εκπαίδευση ενηλίκων. Προσφέρει ΠΣ που οργανώνονται σε ετήσιες θεματικές ενότητες και πρόσφατα έχουν δημιουργηθεί ΠΣ με εξαμηνιαίες. Οι φοιτητές που εισάγονται στα ΠΣ, χωρίζονται σε τμήματα, σε κάθε ένα από τα οποία ορίζεται υπεύθυνος ένας Καθηγητής-σύμβουλος (ΚΣ). Δεν παρέχεται διδασκαλία με την παραδοσιακή μορφή και ο φοιτητής αναλαμβάνει το κύριο έργο της ανάγνωσης και κατανόησης της ύλης.

Διεξάγονται τέσσερις-πέντε ΟΣΣ κάθε έτος, με προαιρετική συμμετοχή των φοιτητών, όπου εκεί είναι παρών και ο ΚΣ. Το έργο του ΚΣ περιλαμβάνει την παροχή συμβουλών σχετικά με την αξιοποίηση του διδακτικού υλικού, την εμπύχωση και υποστήριξη στην πορεία της μάθησης, την αξιολόγηση των ΓΕ και την παροχή ανατροφοδότησης, την τακτική επικοινωνία με τους φοιτητές (Κόκκος, 2001).

Οι ΓΕ στο ΕΑΠ, εκπονούνται και υποβάλλονται σε καθορισμένο χρονοδιάγραμμα, το οποίο είναι γνωστό από την αρχή του ακαδημαϊκού έτους. Έτσι οι μαθητευόμενοι πρέπει να οργανώσουν το χρόνο για τη μελέτη τους, ώστε να ανταποκριθούν κατάλληλα στις απαιτήσεις των ΓΕ. Για αυτό θεωρείται ότι η στρατηγική διαχείρισης του χρόνου αποτελεί σημαντική βουλευτική στρατηγική της αυτορυθμιζόμενης μάθησης στη φάση της συμπεριφοράς (Κωσταρίδου-Ευκλείδη, 2008) και επίσης είναι παράγοντας επιτυχίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Puziffero, 2008). Οι ΓΕ στο ΕΑΠ δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητευόμενους να αποτιμήσουν την πρόοδό τους από την αρχική ενασχόληση και μέχρι την ολοκλήρωση του μαθησιακού έργου (ΕΑΠ, 2013). Επιπρόσθετα, δεδομένου ότι η εκπόνηση των ΓΕ αποτελεί ένα σύνθετα δομημένο γνωστικά έργο, είναι αυτονόητο ότι οι μαθητευόμενοι οφείλουν να μην περιοριστούν μόνο στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό που τους προτείνει και παρέχει δωρεάν το ΕΑΠ. Η αναζήτηση συμπληρωματικών πηγών ενημέρωσης, μέσα από την αξιολόγηση και σύγκριση των πληροφοριών, παρέχει την δυνατότητα διαμόρφωσης ενός καλύτερου θεωρητικά υπόβαθρου και μιας εγκυρότερης τεκμηρίωσης των απόψεων που τελικά διαμορφώνει ο εκπαιδευόμενος. Επιπρόσθετα, η διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών για την πληρέστερη κάλυψη ενός φάσματος γνώσεων, θεωρείται πολύ σημαντική για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Filcher & Miller, 2000).

Έχει επίσης αναφερθεί, ότι οι ΓΕ αφενός διασφαλίζουν την εντονότερη γνωστική και μεταγνωστική εμπλοκή των μαθητευόμενων και αφετέρου λειτουργούν παρακινητικά, αφού παρέχουν στους μαθητευόμενους τη δυνατότητα ενεργητικής και βιωματικής εμπλοκής, σύμφωνα με τις αρχές αποτελεσματικής μάθησης ενηλίκων (Κόκκος, 1998: Rogers, 1999). Επιπλέον έχει υποστηριχθεί ότι η εφαρμογή εργαλείων επικοινωνίας και συνεργασίας συμβάλλουν στην ενεργοποίηση της διαδικασίας της αυτο-ρυθμιζόμενης μάθησης που είναι σημαντική για την επιτυχία στην εξΑΕ και ότι ενισχύουν ιδιαίτερα τη στρατηγική της προσπάθειας αναζήτησης βοήθειας (Dabbach, & Kitsantas, 2005).

Παράλληλα όμως μέσα από την αμφίδρομη αυτή σχέση και μορφή επικοινωνίας, προάγεται και η αλληλεπίδραση των εμπλεκόμενων, η οποία αποτελεί ένα κομβικό σημείο αναφοράς τόσο για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, όσο και για την αυτο-ρυθμιζόμενη μάθηση (Miltiadou, & Savenye, 2003: Whipp, & Chiarelli, 2004).

Οφέλη που προκύπτουν από τις ΓΕ

Θεωρείται ότι η διαδικασία εκπόνησης των ΓΕ παροτρύνει το φοιτητή να έχει ενεργό ρόλο στην κατάρτιση του αναπτύσσοντας την αυτορρυθμιζόμενη μάθηση και τη

μεταγνωστική σκέψη (Σπατιώτη, 2017). Οι ΓΕ θεωρούνται θεμελιώδες σύνθετο εργαλείο αποτελεσματικής μάθησης, αξιολόγησης της προόδου και εμπέδωσης της ύλης, καθώς αποτελούν εφαρμογή της θεωρίας στην πράξη (Pintrich, 1999). Επίσης η ανατροφοδότηση που παράγεται από τα σχόλια του ΚΣ πάνω στις ΓΕ, αποτελεί ένα ζωτικό στοιχείο αποτελεσματικής μάθησης (Race, 1999). Έτσι οι ΓΕ μπορούν να προσφέρουν αρκετά από τα παρακάτω οφέλη στον φοιτητή:

- Ενεργοποιούν τις ήδη αποκτηθείσες δεξιότητες (Παππά, 2008; Βασάλα & Ανδρεάδου, 2009)
- Καλλιεργούν την αυτόνομη δημιουργική μάθηση (Φαναρίτη & Σπανακά, 2009; Γιαγλή, Γιαγλής & Κουτσούμπα, 2010; Φιλίππη, 2014; Τσίτσα, 2016).
- Συμβάλλουν στην ανάπτυξη αναλυτικής, συνθετικής και μεταγνωστικής σκέψης (Φιλίππη, 2014; Σταματάκη, 2015).
- Σμιλεύουν τις πτυχές της προσωπικότητας του φοιτητή (Κυριάκου, 2004)
- Εμβαθύνουν το εσώτερο είναι (Φαναρίτη & Σπανακά, 2004).
- Αποκτούν αίσθηση αυτό-αποτελεσματικότητας (Bandura, 1986)
- Αυξάνεται η παρακίνηση των μαθητευόμενων (Schunk, 1991)
- Ενισχύεται η εκδήλωση της αυτό-ρυθμιζόμενης μάθησης (Pintrich, 1999).
- Διαπιστώνεται βελτίωση της επίδοσης (Ng, 2002; Yukselturk & Bulut, 2007).

Τα παραπάνω οφέλη επιδρούν θετικά σε γνωστικές και συναισθηματικές πτυχές του φοιτητή, οι οποίες είναι απαραίτητες στη διαδικασία αυτορυθμιζόμενης μάθησης, καθώς συμβάλλουν εποικοδομητικά στην κατανόηση και στη μάθηση (Pintrich, 1999), όπως και στην ενεργοποίηση του φοιτητή για την επίτευξη συγκεκριμένου μαθησιακού στόχου (Flavell, 1976).

Σε αυτήν την εργασία θα διερευνηθεί, αν αρκετά από τα προαναφερθέντα οφέλη, δημιουργούνται κατά τη διαδικασία εκπόνησης ΓΕ σε ΠΣ του ΕΑΠ.

Μεθοδολογία και σκοπός

Σκοπός-ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει τις απόψεις των φοιτητών για τη σημασία των ΓΕ στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και να ερευνήσει τα οφέλη τους καθώς και το ρόλο των εκπαιδευόμενων στη διαδικασία εκπόνησης. Πιο συγκεκριμένα έγινε προσπάθεια να συμπεριληφθούν ερωτήματα που εξετάζουν τον τρόπο που συμβάλλουν οι ΓΕ στη καλλιέργεια νοητικών και συναισθηματικών λειτουργιών των εκπαιδευόμενων.

Τα ερευνητικά ερωτήματα για τα οποία αναζητείται απάντηση, είναι τα κατωτέρω:

- Ποια είναι τα κυριότερα εκπαιδευτικά οφέλη των ΓΕ;
- Ποιος είναι ο ρόλος του φοιτητή στην εκπόνηση ΓΕ;
- Υπάρχει διαφορά ανάμεσα στα προγράμματα σπουδών σχετικά με τις ΓΕ;

Μεθοδολογία- Ερωτηματολόγιο

Το κυριότερο κομμάτι του ερωτηματολογίου το οποίο χρησιμοποιήθηκε σε αυτήν την έρευνα, προήλθε από την εργασία της Σπατιώτη (2017). Το τελευταίο μέρος περιείχε

ερωτήσεις σχετικά με την αξιολόγηση των υπηρεσιών του ΕΑΠ, είναι έμπνευσης του συγγραφέα και τα δεδομένα αυτού του μέρους δεν αναλύονται στην παρούσα έρευνα. Οι ερωτήσεις που περιλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο, απαντιόνταν σε μία 5-θμια κλίμακα (1:Καθόλου-5:Πάρα πολύ). Το πλήρες ερωτηματολόγιο βρίσκεται στο Παράρτημα.

Πιο συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε ερωτήσεις κλειστού τύπου και ήταν χωρισμένο σε τρία μέρη.

- Στο πρώτο μέρος υπήρχαν ερωτήσεις συλλογής προσωπικών στοιχείων των εκπαιδευόμενων.
- Στο δεύτερο μέρος υπήρχαν ερωτήσεις κατανεμημένες σε δύο βασικούς εννοιολογικούς άξονες. Ο πρώτος άξονας περιελάμβανε ερωτήσεις κλειστού τύπου σχετικά με τα εκπαιδευτικά οφέλη που αποκομίζει ο φοιτητής από την εκπόνηση ΓΕ. Στο δεύτερο άξονα υπήρχαν ερωτήσεις που αφορούσαν το ρόλο των ίδιων των εκπαιδευόμενων κατά την διαδικασία.
- Τέλος, το τρίτο μέρος περιείχε ερωτήσεις σχετικές με την αξιολόγηση των υπηρεσιών που παρέχει το ΕΑΠ στους φοιτητές του, όπως αξιολογήθηκαν από τους ίδιους

Λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο και τα βήματα που ακολουθήθηκαν για τη δημιουργία του ερωτηματολογίου, ο χρόνος συμπλήρωσής του εκτιμήθηκε ότι είναι περίπου στα 5-7 λεπτά. Στην αρχή του ερωτηματολογίου υπήρχε επίσης μία συνοπτική ενημέρωση, στην οποία οι συμμετέχοντες πληροφορούνταν για την διασφάλιση της ανωνυμίας τους και για τη χρησιμοποίηση των δεδομένων αποκλειστικά και μόνο για την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης έρευνας.

Το ερωτηματολόγιο είχε δημιουργηθεί στην εφαρμογή Google docs και ο σύνδεσμος για τη συμπλήρωσή του ήταν ο ακόλουθος:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe8yQF_yhicYcVO7tfFC7bniz9c4SqYMaS8tIc1HgFULW_OBQ/viewform?vc=0&c=0&w=1&usp=mail_form_link

Η αξιοπιστία και η εγκυρότητα ερωτηματολογίου ελέγχθηκε στην εργασία της Σπατιώτη (2017).

Δείγμα

Το δείγμα αφορούσε φοιτητές του ΕΑΠ και στάλθηκε αρχικά σε φοιτητές του ΠΣ της Διαχείρισης και τεχνολογίας ποιότητας (ΔΠ), λόγω του ρόλου του συγγραφέα ως ΚΣ στο συγκεκριμένο ΠΣ, με την παραίνεση να προωθηθεί και σε άλλους φοιτητές του ΕΑΠ. Επιπλέον βρέθηκαν δύο άτομα, τα οποία σπούδαζαν σε δύο διαφορετικά ΠΣ του ΕΑΠ, στους οποίους επίσης προωθήθηκε το ερωτηματολόγιο. Δηλαδή, για τη συγκέντρωση ερωτηματολογίων, ακολουθήθηκε η μέθοδος της δειγματοληψίας ευκολίας. Η έρευνα διεξήχθη τον Ιούλιο του 2019.

Πίνακας 1 με στοιχεία για τα προγράμματα σπουδών και τα ερωτηματολόγια που συγκεντρώθηκαν.

Πρόγραμμα σπουδών	Συντομογραφία / συμβολισμός	Προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό	Θεματικές Ενότητες που	Ερωτηματολόγια που
-------------------	-----------------------------	----------------------------	------------------------	--------------------

		ό ΠΣ	περιλαμβάνε ι	συμπληρώθηκαν
Διαχείριση και τεχνολογία ποιότητας	ΔΠΠ	Μεταπτυχιακό	4 ετήσιες	41
Δημόσια Διοίκηση	ΔΗΔ	Προπτυχιακό	24 εξαμηνιαίες	18
Επιστήμες της αγωγής	ΕΚΠ	Μεταπτυχιακό	4 ετήσιες	16

Πίνακας 1: Ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν ανά πρόγραμμα σπουδών

Όπως διαπιστώνεται με τη διαδικασία που περιγράφηκε παραπάνω, τελικά συγκεντρώθηκαν 75 ερωτηματολόγια.

Αποτελέσματα στατιστικής ανάλυσης

Τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν από τα ερωτηματολόγια αναλύθηκαν στατιστικά και τα κυριότερα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω.

Αρχικά ακολουθούν οι πίνακες που περιέχουν τους μέσους όρους (μ.ο.) και τα ποσοστά απαντήσεων σε κάθε ερώτηση. Στον Πίνακα 2 που ακολουθεί, καταγράφονται οι μέσοι όροι και τα ποσοστά ανά κλάση (Κλ.) της κλίμακας για τα εκπαιδευτικά οφέλη των ΓΕ.

Ερώτηση	Μ.Ο.	Κλ.1	Κλ.2	Κλ.3	Κλ.4	Κλ.5
		%	%	%	%	%
1. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ προάγουν τη συνεργατική μάθηση, δηλαδή την επικοινωνία φοιτητών με τον ΚΣ και μεταξύ τους;	3,67	3,03	9,09	27,27	39,39	21,21
2. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ βοηθούν το φοιτητή να διεισδύει βαθιά στο θέμα που κάθε φορά καλείται να εκπονήσει;	4,36	0,00	0,00	6,06	51,52	42,42
3. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ βοηθούν το φοιτητή να αναπτύσσει συνθετική σκέψη, να εντοπίζει, να επιλέγει το πληρέστερο υλικό και να το αξιοποιεί κατάλληλα;	4,15	0,00	0,00	12,12	60,61	27,27
4. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ δημιουργούν σύνδεση των νέων εμπειριών με την προηγούμενη γνώση;	3,67	3,03	6,06	21,21	60,61	9,09
5. Πιστεύετε ότι η όλη διαδικασία εκπόνησης των ΓΕ παρακινούν το φοιτητή να δρα	3,91	0,00	12,12	18,18	36,36	33,33

αυτόνομα επιλέγοντας ο ίδιος (ο φοιτητής) τον τρόπο, το χρόνο, τον τόπο εκπόνησης των ΓΕ και επικοινωνίας με τον διδάσκοντα;						
6. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ συμβάλλουν στην παρακίνηση του φοιτητή να σχεδιάζει, ελέγχει και κατευθύνει τις γνωστικές του διεργασίες προκειμένου να πετύχει ένα στόχο;	3,93	0,00	6,67	14,67	57,33	21,33
7. Κατά την εκπόνηση των ΓΕ, αναζητάτε ενεργά ευκαιρίες για να μάθετε επιστρατεύοντας την αυτο-παρατήρηση, την αυτο-αξιολόγηση και την αυτο-βελτίωση μέσω άντλησης πληροφοριών και ανατροφοδότησης;	3,70	0,00	6,06	27,27	57,58	9,09
8. Κατά την εκπόνηση των ΓΕ, αναπτύσσετε στρατηγικές για να υπερνικήσετε και να κρατήσετε τον έλεγχο των όποιων συγκινησιακών σας συμπεριφορών είτε αυτές προέρχονται από την αποθάρρυνση της αποτυχίας είτε από τον υπέρμετρο ενθουσιασμό της επιτυχίας επιδιώκοντας συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους;	3,30	12,12	6,06	27,27	48,48	6,06
9. Δείχνετε ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης των ΓΕ;	4,03	0,00	0,00	15,15	66,67	18,18
10. Οργανώνετε το σχέδιο δράσης σας για την εκπόνηση των ΓΕ τοποθετώντας το μέσα στα καθορισμένα χρονικά πλαίσια που κάθε φορά απαιτούνται;	3,97	0,00	2,67	18,67	57,33	21,33
11. Θεωρείτε την εκπόνηση των ΓΕ μια υποχρεωτική τυπική διαδικασία που αναγκάζεστε να ολοκληρώσετε, μόνο και μόνο επειδή οι ΓΕ αποτελούν προϋπόθεση συμμετοχής σας στις γραπτές εξετάσεις;	2,64	24,24	18,18	30,30	24,24	3,03

Πίνακας 2: Μ.ο. και ποσοστά για τις ερωτήσεις σχετικά με τα οφέλη που προκύπτουν από τη διαδικασία εκπόνησης των ΓΕ

Από τον παραπάνω πίνακα είναι σαφές ότι οι ΓΕ προσδίδουν αρκετά οφέλη στους φοιτητές. Πιο συγκεκριμένα οι ΓΕ βοηθούν το φοιτητή να διεισδύσει στο θέμα, να αναπτύσσει συνθετική σκέψη, να δρα αυτόνομα, και να ελέγχει τις γνωστικές του διεργασίες.

Επιπλέον οι περισσότεροι φοιτητές, δηλώνουν ότι εκδηλώνουν ενδιαφέρον κατά τη διάρκεια εκπόνησης των ΓΕ και οργανώνουν στα κατάλληλα χρονικά πλαίσια το σχέδιο δράσης τους.

Εξερευνώντας τη γνώμη των φοιτητών για το αν η εκπόνηση των ΓΕ είναι μια υποχρεωτική τυπική διαδικασία, παρατηρείται ότι οι απόψεις είναι μοιρασμένες. Κάποιοι (27,27%) θεωρούν ότι είναι τυπική διαδικασία, το 42,42% απάντησε ότι δεν είναι, ενώ όλοι οι υπόλοιποι είναι διχασμένοι. Όπως θα παρουσιαστεί αργότερα, υπάρχουν πιο συγκεκριμένες διαφορές ανάμεσα στα τρία ΠΣ.

Στον Πίνακα 3, αποτυπώνονται οι μέσοι όροι και τα ποσοστά ανά κλάση για το ρόλο του φοιτητή κατά τη διαδικασία εκπόνησης των ΓΕ.

Ερώτηση	Μ.ο.	Κλ.1 %	Κλ.2 %	Κλ.3 %	Κλ.4 %	Κλ.5 %
1. Είστε ικανοποιημένοι από τον τρόπο που εσείς οι ίδιοι προσεγγίζετε τις ΓΕ;	4,12	0,00	0,00	12,12	63,64	24,24
2. Είστε πρόθυμοι να επικοινωνήσετε με τον ΚΣ σας για να ζητήσετε τυχόν διευκρινιστικές πληροφορίες;	3,94	0,00	6,06	21,21	45,45	27,27
3. Κάθε φορά που επικοινωνείτε με τον ΚΣ σας, είστε αρκετά σαφείς και ακριβείς στο τί ακριβώς ζητάτε να σας διευκρινιστεί;	3,94	0,00	6,06	12,12	63,64	18,18
4. Πιστεύετε ότι καταβάλλετε τη μέγιστη δυνατή προσπάθεια - λαμβάνοντας υπόψη και τις συνθήκες που κάθε φορά σας περιβάλλουν - προκειμένου ν' ανταποκριθείτε στις απαιτήσεις των ΓΕ που καλείστε να εκπονήσετε;	4,15	0,00	0,00	15,15	54,55	30,30
5. Προβάλλετε τις συνθήκες που σας περιβάλλουν (εργασία, παιδιά, αντίξοες συνθήκες κλπ.) ως δικαιολογία των ελλείψεων που παρουσιάζουν οι ΓΕ σας;	2,24	30,30	30,30	27,27	9,09	3,03
6. Πιστεύετε ότι υπάρχουν αντικειμενικοί λόγοι από τη μεριά σας που δικαιολογούν τις οποιεσδήποτε ελλείψεις παρουσιάζουν οι ΓΕ σας;	3,01	12,00	18,67	30,67	33,33	5,33
7. Λαμβάνετε σοβαρά υπόψη σας τα σχόλια που λαμβάνετε κατά την ανατροφοδότηση από τον ΚΣ σας, ώστε αυτά να συμβάλλουν στον αναστοχασμό και την πρόοδό σας;	4,33	0,00	3,03	9,09	39,39	48,48
8. Τα σχόλια που λαμβάνετε κατά την ανατροφοδότηση σας αποθαρρύνουν;	2,58	21,21	18,18	42,42	18,18	0,00

Πίνακας 3: Μ.ο. και ποσοστά για τις ερωτήσεις σχετικά με το ρόλο του φοιτητή στη διαδικασία εκπόνησης των ΓΕ

Από τον παραπάνω πίνακα, διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι φοιτητές δηλώνουν ότι είναι ικανοποιημένοι από τον τρόπο που προσεγγίζουν τις ΓΕ, είναι πρόθυμοι να

επικοινωνήσουν με τον ΚΣ, θεωρούν ότι καταβάλλουν τη μέγιστη δυνατή προσπάθεια και ότι λαμβάνουν σοβαρά τα σχόλια ανατροφοδότησης.

Ακολούθως εφαρμόστηκε η στατιστική τεχνική ANOVA, για να διαπιστωθεί αν υπάρχουν διαφορές στις απαντήσεις που δόθηκαν ανάμεσα στους φοιτητές των τριών διαφορετικών ΠΣ. Στον ακόλουθο Πίνακα 4 αναφέρονται μόνο οι ερωτήσεις, στις οποίες διαπιστώθηκε ότι το παρατηρούμενο επίπεδο σημαντικότητας (p-value) ήταν μικρότερο από 0,05.

Ερώτηση	p-value	Μ.ο ΔΠ	Μ.ο ΔΗΔ	Μ.ο ΕΚΠ
1. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ προάγουν τη συνεργατική μάθηση, δηλαδή την επικοινωνία φοιτητών με τον ΚΣ και μεταξύ τους;	0,022	3,46	4,41	4,02
3. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ βοηθούν το φοιτητή να αναπτύσσει συνθετική σκέψη, να εντοπίζει, να επιλέγει το πληρέστερο υλικό και να το αξιοποιεί κατάλληλα;	0,037	4,04	4,61	4,27
8. Κατά την εκπόνηση των ΓΕ, αναπτύσσετε στρατηγικές για να υπερνικήσετε και να κρατήσετε τον έλεγχο των όποιων συγκινησιακών σας συμπεριφορών είτε αυτές προέρχονται από την αποθάρρυνση της αποτυχίας είτε από τον υπέρμετρο ενθουσιασμό της επιτυχίας επιδιώκοντας συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους;	0,016	3,08	4,22	3,48
3. Κάθε φορά που επικοινωνείτε με τον ΚΣ σας, είστε αρκετά σαφείς και ακριβείς στο τί ακριβώς ζητάτε να σας διευκρινιστεί;	0,003	3,79	4,63	3,98
4. Πιστεύετε ότι καταβάλλετε τη μέγιστη δυνατή προσπάθεια - λαμβάνοντας υπόψη και τις συνθήκες που κάθε φορά σας περιβάλλουν - προκειμένου ν' ανταποκριθείτε στις απαιτήσεις των ΓΕ που καλείστε να εκπονήσετε;	0,031	4,13	4,64	3,77
6. Πιστεύετε ότι υπάρχουν αντικειμενικοί λόγοι από τη μεριά σας που δικαιολογούν τις οποιεσδήποτε ελλείψεις παρουσιάζουν οι ΓΕ σας;	0,000	3,33	2,21	2,04

Πίνακας 4: Διαφορές στους μ.ο. των ερωτήσεων μεταξύ των ΠΣ

Διαπιστώνεται από τον ανωτέρω πίνακα, ότι υπάρχουν διαφορές σε αρκετές ερωτήσεις ανάμεσα σε φοιτητές που παρακολουθούν διαφορετικό πρόγραμμα σπουδών. Έτσι παρατηρούμε ότι το ΠΣ της ΔΠΙ υπολείπεται σε αρκετά χαρακτηριστικά οφέλη των ΓΕ, όπως τη προώθηση της συνεργατικής μάθησης, τη βοήθεια στην ανάπτυξη συνθετικής σκέψης και τον έλεγχο των συγκινησιακών συμπεριφορών. Επίσης οι φοιτητές της ΔΠΙ, θεωρούν ότι οι ίδιοι δεν είναι τόσο σαφείς όταν ζητάνε διευκρινήσεις, και ότι υπάρχουν αντικειμενικοί λόγοι που τους εμποδίζουν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις των ΓΕ.

Να αναφερθεί εδώ ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα παρουσιάζει κάποιες ιδιαιτερότητες σχετικά με τον τρόπο εκπόνησης των ΓΕ. Το μεγαλύτερο μέρος αφορά επίλυση ασκήσεων και όχι θεωρία ή συγγραφή ενός κειμένου. Επίσης χρησιμοποιείται ένα στατιστικό λογισμικό για να λυθούν κάποιες ασκήσεις και οι φοιτητές πρέπει να παρουσιάζουν στη ΓΕ και τα αποτελέσματα των λύσεων που παράγει το λογισμικό. Τέλος, επειδή το αντικείμενο του ΠΣ είναι αρκετά εξειδικευμένο, είναι δύσκολο να βρεθεί επιπλέον βιβλιογραφία.

Συμπεράσματα και συζήτηση

Από την ανάλυση των δεδομένων των ερωτηματολογίων η οποία προηγήθηκε, μπορούν να εξαχθούν τα παρακάτω συμπεράσματα.

Γενικά, είναι σαφές ότι οι φοιτητές θεωρούν ότι οι ΓΕ συμβάλλουν σημαντικά στη διείσδυση του θέματος που πρέπει να μελετήσουν και τους βοηθούν να αναπτύξουν συνθετική σκέψη και να αξιοποιούν το κατάλληλο υλικό. Επίσης οι ΓΕ παρακινούν το φοιτητή να δρα αυτόνομα και να ελέγχει τις γνωστικές του διεργασίες. Επιπλέον ενισχύεται και η μεταγνωστική σκέψη του μαθητευόμενου, κάτι που έχει αναφερθεί και στον White (1999). Γενικά, όπως έχει αναφερθεί και στους Νικολακάκη, Κουτσούμπα και Λυκεσή (2013), οι ΓΕ αποτελούν διαδραστικά πολυεργαλεία μάθησης που εμπλέκουν ενεργά τους μαθητευόμενους σε επίπεδο γνωστικό, μεταγνωστικό, συμπεριφοράς και παρακίνησης.

Οι φοιτητές που απάντησαν στα ερωτηματολόγια, δήλωσαν επίσης ότι διατηρούν το ενδιαφέρον τους κατά τη διάρκεια εκπόνησης των ΓΕ και οργανώνουν τις ενέργειές τους, έτσι ώστε να είναι μέσα στο ήδη καθορισμένο χρονοδιάγραμμα. Άρα οι φοιτητές δρώντας αυτόνομα, διαχειρίζονται κατάλληλα και το χρόνο που έχουν για να ανταπεξέλθουν στις διαδικασίες. Οι ΓΕ τους δίνουν το έναυσμα ώστε να αναλάβουν πρωτοβουλίες, δρώντας αυτόνομα και προσπαθώντας να αναζητήσουν την επικοινωνία, ή πρόσθετο υλικό για να βοηθηθούν, όπως έχει αναφερθεί και στις εργασίες των Σταματάκη, (2015) και Φιλίππη (2014).

Οι περισσότεροι θεώρησαν ότι είναι ικανοποιημένοι από την προσπάθεια που κάνουν για να ανταπεξέλθουν στη διαδικασία εκπόνησης ΓΕ. Κάτι αντίστοιχο είχε αναφερθεί και στην έρευνα της Σπατιώτη (2017), αλλά και σε αυτήν των Φαναρίτη & Σπανάκα, (2009), όπου οι αντιλήψεις των φοιτητών του ΕΑΠ, που συμμετείχαν στην έρευνα, σχετικά με την απόδοσή τους ως «δημιουργοί» των γραπτών εργασιών είναι θετικές Ένα αρκετά αρνητικό στοιχείο για τις ΓΕ, είναι ότι αρκετοί φοιτητές τις θεωρούν ως μία υποχρεωτική τυπική διαδικασία και ίσως έτσι να μη τις αντιμετωπίζουν ως εργαλείο μάθησης. Είναι πιθανόν μάλιστα να καταφεύγουν σε άλλες λύσεις (βοήθεια από γνωστούς, φροντιστήρια κλπ) για την εκπόνησή τους.

Γενικά και σαν συνολικό συμπέρασμα, μπορεί να αναφερθεί ότι οι φοιτητές του συγκεκριμένου δείγματος, αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα και συμβολή των ΓΕ στο πρόγραμμα εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης που παρακολουθούν και προσπαθούν να είναι συνεπείς και αποτελεσματικοί .

Σχετικά με τις διαφορές ανάμεσα στα ΠΣ, διαπιστώθηκε ότι στο ΔΙΠ οι φοιτητές δεν ήταν τόσο θετικοί στα οφέλη και στον τρόπο που αντιμετωπίζουν τις ΓΕ, κάτι που όπως ήδη αναφέρθηκε οφείλεται στη διαφορετική μορφή και απαιτητικότητα των ΓΕ στο συγκεκριμένο πρόγραμμα.

Περιορισμοί, προτάσεις

Η συγκεκριμένη εργασία απευθύνθηκε μόνο σε ορισμένους φοιτητές, τριών συγκεκριμένων προγραμμάτων σπουδών του ΕΑΠ. Συνεπώς θα ήταν σκόπιμο να επαναληφθεί και σε άλλα προγράμματα σπουδών και ίσως θα μπορούσε και το ΕΑΠ να συμπεριλάβει στην αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών, ερωτήσεις που να αξιολογούν τη διαδικασία εκπόνησης των ΓΕ.

Θα μπορούσαν να προταθούν αλλαγές και βελτιώσεις στη διαδικασία εκπόνησης των ΓΕ, ειδικά στα ΠΣ που διαπιστώθηκαν προβλήματα.

Βιβλιογραφία

- Anderson, B. (2007). Independent learning. In M.G. Moore (Ed.) *Handbook of distance education* (pp.109-122). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action. A Social Cognitive Theory*. N. Jersey: Prentice-Hall.
- Dabbagh, N., & Kitsantas, A. (2005). Using web-pedagogical tools as scaffolds for self-regulated learning. *Instructional Science*, 33, 513-540.
- Filcher, C., & Miller, G. (2000). Learning strategies for distance education. *Journal of Agricultural Education*, 41 (1), 60-68.
- Flavell J.H. (1976). Metacognitive aspects of problem solving. In L.B. Resnick (Ed.), *The nature of intelligence* (pp. 231-236). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Garrison, D. R. (2003). *Self-directed learning and distance education*. In M. G. Moore & W. G. Anderson (Eds.) *Handbook of distance education* (pp. 161-168). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Miltiadou, M., & Savenye, W.C. (2003). Applying social cognitive constructs of motivation to enhance student success in online distance education. *Association for the Advancement of Computing in Education Journal*, 11(1), 78-95.
- Ng, C. (2002). Relations between motivational goals, strategy use and learning outcomes among university students in a distance learning mode: A longitudinal study. Paper present at the Annual Conference of Australian Association for Research in Education, Brisbane, 1-5 December.
- Peters, O. (2001). *Learning and Teaching in Distance Education: Pedagogical Analyses and interpretations in an international perspective*. London: Kogan Page.
- Pintrich, P. R. (1999). The role of motivation in promoting and sustaining self-regulated learning. *International Journal of Educational Research*, 31, 459-470. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/c70b/c7142920b1ea74f16e14e0defe40ba4846c5.pdf>
- Pintrich, P. R. (1999). The role of motivation in promoting and sustaining self-regulated learning. *International Journal of Educational Research*, 31, 459-470.
- Pintrich, P. R. (2000). The role of goal orientation in self-regulated learning. In Boekaerts, Pintrich, P. R., & Zeidner, M., (Eds.), *Handbook of self – regulation* (pp. 451–502). San Diego, CA: Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-012109890-2/50043-3>.
- Puzziferro, M. (2008). Online Technologies Self-Efficacy and Self-Regulated Learning as Predictors of Final Grade and Satisfaction in College-Level Online Courses. *American Journal of Distance Education*, 22(2), 72-89.
- Race, P. (1999). *Το Εγχειρίδιο της Ανοικτής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Rogers, A. (1999). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα. Μεταίχμιο.

- Salmon G., (1995) Tardy assignment submission by distance learning management students, *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 10:3, 58-62, DOI: 10.1080/0268051950100309.
- Schunk, D.H. (1991). Self-efficacy and academic motivation. *Educational Psychologist*, 26, 207-231.
- Yukselturk, E., & Bulut, S. (2007). Predictors for Student Success in an Online Course. *Educational Technology & Society*, 10(2), 71-83.
- Zimmermann, B. J., Schunk, D. H. (2001). Self-Regulated Learning and Academic Achievement (2nd ed.). *Theoretical Perspective*. Routledge Taylor & Francis Group., 5-7.
- White, C. (1999). The metacognitive knowledge of distance learners, *Open Learning*, 13 (3), 37-46.
- Βασάλα, Π. & Ανδρεάδου, Δ. (2009). Οι απόψεις των αποφοίτων του μεταπτυχιακού προγράμματος «Σπουδές στην Εκπαίδευση» του ΕΑΠ για την επίδραση των εκπαιδευτικών παροχών του ιδρύματος στη μάθηση. *Παιδαγωγικά ρεύματα στο Αιγαίο*, Τεύχος 4, Δεκέμβριος 2009. Ανακτήθηκε από <http://www.pre.aegean.gr/revmata/issue-4.html>.
- Γιαγλή, Σ., Γιαγλής, Γ., & Κουτσούμπα, Μ. (2010). Αυτονομία στη μάθηση στα πλαίσια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. *Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, Volume 6, Number 1 & 2. <http://dx.doi.org/10.12681/jode.9753>.
- ΕΑΠ (2013). Εκπαίδευση-Γενικές πληροφορίες. Ανακτήθηκε στις 10/03/2019, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eap.gr/view.php?artid=1179>.
- ΕΑΠ, (2018), Οδηγός σπουδών, https://www.eap.gr/images/stories/pdf/odigos_2018_19.pdf
- Κόκκος, Α. (1998). Αρχές Μάθησης Ενηλίκων. Στο: Α. Κόκκος, Α. Λιοναράκης, & Χ. Ματραλής (επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Σχέσεις διδασκόντων- διδασκόμενων* (Τόμος Β', σελ.19-50). Πάτρα: ΕΑΠ.
- Κόκκος Α. (2001). *Μεθοδολογία της Εκπαίδευσης από Απόσταση: επιμορφωτικό υλικό για τα μέλη του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Κυριάκου, Π. (2004). *Η εκπόνηση γραπτών εργασιών: ένα αποτελεσματικό εργαλείο μάθησης για τους φοιτητές που σπουδάζουν σε ένα εκπαιδευτικό σχήμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης* (Διπλωματική Εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Διαθέσιμο από τη βάση δεδομένων του Ε.Α.Π. <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/20355>.
- Κωσταρίδου-Ευκλείδη, Α. (2008). *Μεταγνωστικές διεργασίες και αυτο-ρύθμιση* (3η έκδ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Νικολάκη, Ε., Κουτσούμπα, Μ., Λυκεσάς, Γ., (2013), Οι Γραπτές Εργασίες και οι Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις ως σημαντικά παιδαγωγικά εργαλεία στην υποστήριξη στρατηγικών αυτο-ρυθμιζόμενης μάθησης στο περιβάλλον του ΕΑΠ, *7th International Conference in Open & Distance Learning - November 2013, Athens, Greece – PROCEEDINGS SECTION A: theoretical papers, original research and scientific articles*
- Παππά, Μ. (2008). *Ο ρόλος του Καθηγητή Συμβούλου στην εκπόνηση των γραπτών εργασιών στο ΕΑΠ* (Διπλωματική Εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Διαθέσιμο από τη βάση δεδομένων του Ε.Α.Π. <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/18930>
- Σπατιώτη, Α. (2017). Απόψεις φοιτητών/-τριών για τη σημασία των γραπτών εργασιών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9, 103-120.
- Σταματάκη, Κ. (2015). *Οι Γραπτές Εργασίες στην Ανοικτή και εξ Αποστάσεως εκπαίδευση: Εργαλείο μάθησης για τους φοιτητές και διδακτικό μέσο για τους καθηγητές* (Διπλωματική Εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Διαθέσιμο από τη βάση δεδομένων του Ε.Α.Π. <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/30118>.
- Τουβλατζής, & Καλογιαννάκης (2015). Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και συναισθήματα εκπαιδευομένων: μελέτη περίπτωσης για το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8ο Διεθνές Συνέδριο για την ΑεξΑΕ, Πρακτικά Συνεδρίου, τόμος 8, αρ. 2Α, σελ.58-71, Αθήνα.
- Τσίτσα Π. (2016). *Στόχοι και Θεματολογία Γραπτών Εργασιών: Μια Μελέτη Περίπτωσης στο Ε.Α.Π.* (Διπλωματική Εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Διαθέσιμο από τη βάση δεδομένων του Ε.Α.Π. <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/32891>
- Φαναρίτη, Μ. & Σπανακά, Α. (2009). Η μαθησιακή αυτονομία κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *5ο Διεθνές Συνέδριο για την ΑεξΑΕ*, Πρακτικά Συνεδρίου, τόμος 5, αρ. 2Α, Αθήνα. <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.446>.
- Φιλίππη, Α. (2014). *Η αυτόνομη μάθηση και η μεταγνώση σε περιβάλλον ΑεξΑΕ* (Διπλωματική Εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Διαθέσιμο από τη βάση δεδομένων του Ε.Α.Π. <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/28534>

Παράρτημα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Ερωτηματολόγιο για φοιτητές ΕΑΠ με θέματα : "Ο ρόλος των γραπτών εργασιών" και "Ίκανοποίηση από την παροχή υπηρεσιών του ΕΑΠ"

Το παρόν ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο. Τα στοιχεία που θα προκύψουν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς ερευνητικής εργασίας και είναι άκρως εμπιστευτικά. Λαμβάνοντας υπόψη τη συμβολή σας στην επιτυχή διεκπεραίωση της έρευνας αυτής, προσδοκούμε την ειλικρινή απάντησή σας και έκφραση των απόψεών σας. Εκφράζουμε εκ των προτέρων τις ευχαριστίες μας.

Μέρος Ι: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ερώτηση I.1 Φύλο: (Απαντήστε βάζοντας ένα X στο αντίστοιχο κουτάκι) Άνδρας Γυναίκα

Ερώτηση I.2 Σε ποια ηλικιακή κατηγορία ανήκετε; (Απαντήστε βάζοντας ένα X στο αντίστοιχο κουτάκι)

25-30, 31-39, 40-49, 50 & άνω

Ερώτηση I.3 Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση*; (Απαντήστε βάζοντας ένα X στο αντίστοιχο κουτάκι)

☐ 1. Άγαμος/η χωρίς σχέση	☐ 4. Έγγαμος/η
☐ 2. Άγαμος/η με σχέση	☐ 5. Έγγαμος/η με παιδιά
☐ 3. Άγαμος/η με παιδιά	☐ 6. Διαζευγμένος/η – Χήρος/α

Ερώτηση I.4 Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες επαγγελμάτων ανήκει το δικό σας*; (Απαντήστε βάζοντας ένα X στο αντίστοιχο κουτάκι)

☐ 1. Δημόσιος Υπάλληλος	☐ 4. Συνταξιούχος
☐ 2. . Ιδιωτικός Υπάλληλος	☐ 5. Οικιακά
☐ 3. Ελεύθερος Επαγγελματίας	☐ 6. Άνεργος/-η

Ερώτηση I.5 Ποιο ΠΣ παρακολουθείτε;
 .....(ΠΣ=Πρόγραμμα σπουδών)

Ερώτηση I.6 Για ποιο λόγο αποφασίσατε να παρακολουθήσετε το συγκεκριμένο ΠΣ;
 (Απαντήστε βάζοντας ένα X στο αντίστοιχο κουτάκι)

☐ 1. Κατάρτιση	☐ 4. Ψυχολογικοί λόγοι
☐ 2. Δυνατότητα εύρεσης εργασίας	☐ 5. Εποικοδομητική αξιοποίηση ελεύθερου/ ή καλύτερης εργασίας χρόνου
☐ 3. Δυνατότητα αύξησης μισθού	☐ 6. Άλλο:.....

Ερώτηση I7: Παρακολουθείτε ηλεκτρονικό τμήμα σπουδών; Ναι Όχι

Μέρος II: ΑΠΟΦΕΙΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΕ (ΓΕ=γραπτές εργασίες)

A. Η συμβολή των ΓΕ

Θα χρησιμοποιηθεί η κλίμακα: 1:ΚΑΘΟΛΟΥ, 2:ΛΙΓΟ, 3:ΑΡΚΕΤΑ, 4:ΠΟΛΥ, 5:ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

Πρόταση	1	2	3	4	5
1. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ προάγουν τη συνεργατική μάθηση, δηλαδή την επικοινωνία φοιτητών με τον ΚΣ και μεταξύ τους;	☐				
2. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ βοηθούν το φοιτητή να διεισδύει βαθιά στο θέμα που κάθε φορά καλείται να εκπονήσει;	☐				
3. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ βοηθούν το φοιτητή να αναπτύσσει συνθετική σκέψη, να εντοπίζει, να επιλέγει το πληρέστερο υλικό και να το αξιοποιεί κατάλληλα;	☐				
4. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ δημιουργούν σύνδεση των νέων εμπειριών με την προηγούμενη γνώση;	☐				
5. Πιστεύετε ότι η όλη διαδικασία εκπόνησης των ΓΕ παρακινούν το φοιτητή να δρα αυτόνομα επιλέγοντας ο ίδιος (ο φοιτητής) τον τρόπο, το χρόνο, τον τόπο εκπόνησης των ΓΕ και επικοινωνίας με τον διδάσκοντα;	☐				
6. Πιστεύετε ότι οι ΓΕ συμβάλλουν στην παρακίνηση του φοιτητή να σχεδιάζει, ελέγχει και κατευθύνει τις γνωστικές του διεργασίες προκειμένου να πετύχει ένα στόχο;	☐				
7. Κατά την εκπόνηση των ΓΕ, αναζητάτε ενεργά ευκαιρίες για να	☐				

μάθετε επιστρατεύοντας την αυτο-παρατήρηση, την αυτο-αξιολόγηση και την αυτο-βελτίωση μέσω άντλησης πληροφοριών και ανατροφοδότησης;					
8. Κατά την εκπόνηση των ΓΕ, αναπτύσσετε στρατηγικές για να υπερνικήσετε και να κρατήσετε τον έλεγχο των όποιων συγκινησιακών σας συμπεριφορών είτε αυτές προέρχονται από την αποθάρρυνση της αποτυχίας είτε από τον υπέρμετρο ενθουσιασμό της επιτυχίας επιδιώκοντας συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους;	☐				
9. Δείχνετε ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης των ΓΕ;	☐				
10. Οργανώνετε το σχέδιο δράσης σας για την εκπόνηση των ΓΕ τοποθετώντας το μέσα στα καθορισμένα χρονικά πλαίσια που κάθε φορά απαιτούνται;	☐				
11. Θεωρείτε την εκπόνηση των ΓΕ μια υποχρεωτική τυπική διαδικασία που αναγκάζεστε να ολοκληρώσετε, μόνο και μόνο επειδή οι ΓΕ αποτελούν προϋπόθεση συμμετοχής σας στις γραπτές εξετάσεις;	☐				

B. Φοιτητής και γραπτές εργασίες

Πρόταση	1	2	3	4	5
1. Είστε ικανοποιημένοι από τον τρόπο που εσείς οι ίδιοι προσεγγίζετε τις ΓΕ;	☐				
2. Είστε πρόθυμοι να επικοινωνήσετε με τον ΚΣ σας για να ζητήσετε τυχόν διευκρινιστικές πληροφορίες;	☐				
3. Κάθε φορά που επικοινωνείτε με τον ΚΣ σας, είστε αρκετά σαφείς και ακριβείς στο τί ακριβώς ζητάτε να σας διευκρινιστεί;	☐				
4. Πιστεύετε ότι καταβάλλετε τη μέγιστη δυνατή προσπάθεια - λαμβάνοντας υπόψη και τις συνθήκες που κάθε φορά σας περιβάλλουν - προκειμένου ν' ανταποκριθείτε στις απαιτήσεις των ΓΕ που καλείστε να εκπονήσετε;	☐				
5. Προβάλλετε τις συνθήκες που σας περιβάλλουν (εργασία, παιδιά, αντίξοες συνθήκες κλπ.) ως δικαιολογία των ελλείψεων που παρουσιάζουν οι ΓΕ σας;	☐				
6. Πιστεύετε ότι υπάρχουν αντικειμενικοί λόγοι από τη μεριά σας που δικαιολογούν τις οποιοσδήποτε ελλείψεις παρουσιάζουν οι ΓΕ σας;	☐				
7. Λαμβάνετε σοβαρά υπόψη σας τα σχόλια που λαμβάνετε κατά την ανατροφοδότηση από τον ΚΣ σας, ώστε αυτά να συμβάλλουν στον αναστοχασμό και την πρόοδό σας;	☐				
8. Τα σχόλια που λαμβάνετε κατά την ανατροφοδότηση σας αποθαρρύνουν;	☐				

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ (ΚΣ) & ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (ΓΕ)

Παρακαλώ βάλτε X στη στήλη που σας εκφράζει ΚΑΘΟΛΟΥ, ΛΙΓΟ, ΑΡΚΕΤΑ, ΠΟΛΥ, ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

Πρόταση	1	2	3	4	5
1. Είστε ικανοποιημένοι από τις γενικές οδηγίες για τη συγγραφή των ΓΕ που δόθηκαν από τον ΚΣ στις ΟΣΣ και εκτός ΟΣΣ	☐				
2. Ο ΚΣ κατά την διάρκεια των ΟΣΣ είναι αρκετά σαφής και ακριβής στον προσδιορισμό των βημάτων που καλείστε ν' ακολουθήσετε για την ανάπτυξη του θέματος της ΓΕ που οφείλετε κάθε φορά να εκπονήσετε	☐				

3. Ο ΚΣ παρέχει ικανοποιητικές διευκρινίσεις ως προς το θέμα της ΓΕ που κάθε φορά καλείστε να εκπονήσετε	☐				
4. Ο ΚΣ είναι πρόθυμος να σας δώσει διευκρινιστικά στοιχεία ως προς την ανάπτυξη του θέματος μέσω των μέσων επικοινωνίας που το ΕΑΠ παρέχει (τηλεφωνικώς, e-mail, forum, κλπ)	☐				
5. Ο ΚΣ σας εμπνυχώνει και σας υποστηρίζει προς μια πορεία αυτορρυθμιζόμενης μάθησης	☐				
6. Είστε ικανοποιημένοι από τον τρόπο που ο ΚΣ βαθμολογεί τις ΓΕ σας	☐				
7. Η βαθμολόγηση των ΓΕ από τον ΚΣ είναι απόρροια αντικειμενικής αξιολόγησης	☐				
8. Η συμπεριφορά του ΚΣ προς εσάς μεταβάλλεται ανάλογα με την επίδοση, το βαθμό και την ανατροφοδότηση που λαμβάνετε	☐				
9. Είστε ικανοποιημένοι από την ανατροφοδότηση που ακολουθεί την αξιολόγηση του γραπτού σας	☐				
10. Υπάρχουν ικανοποιητικά σχόλια στην ανατροφοδότηση που παρέχεται από τον ΚΣ, ώστε να συμβάλουν στον αναστοχασμό και επαναπροσδιορισμό των φοιτητών	☐				

Μέρος III. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΑΠ

Απαντάτε σε κλίμακα 1:καθόλου-5:πάρα πολύ,

ΓΕ=γραφτές εργασίες, ΚΣ=Καθηγητής, Σύμβουλος, ΠΣ=Πρόγραμμα σπουδών

Πρόταση	1	2	3	4	5
1. Πόσο ικανοποιημένος είστε από τους ΚΣ που είχατε (ή έχετε ως σήμερα) στο ΠΣ σας	☐				
2. Πόσο ικανοποιημένος είστε από το εκπαιδευτικό υλικό του ΠΣ σας	☐				
3. Πόσο ικανοποιημένος είστε από την οργάνωση του ΠΣ σας	☐				
4. Πόσο ικανοποιημένος είστε από τις Διοικητικές υπηρεσίες του ΕΑΠ	☐				
5. Πόσο ικανοποιημένος είστε από την υλικοτεχνική υποδομή του ΕΑΠ. (Αφορούν τις αίθουσες που διεξάγονταν οι ΟΣΣ.)	☐				
6. Ανταποκρίνεται το ΠΣ στα ενδιαφέροντά σας;	☐				
7. Είναι δύσκολο να ανταποκριθείτε στις απαιτήσεις του ΠΣ;	☐				